

Estemirova v. Rusko (stížnost č. 42705/11)

Datum rozhodnutí: 31. srpna 2021

Závěr: Soud nepřisvědčil, že by únos a vražda Natalie Estemirové byly zjevně spáchány státními agenty.

Obsah: Stížnost se týká únosu a vraždy lidskoprávní aktivistky Natalie Estemirové a účinnosti jejího vyšetřování. Podala ji Světлана, sestra Natalie Estemirové. Natalia Estemirova byla novinářka, která popisovala zločiny páchané povstanci a příslušníky ozbrojených složek v Čečensku. Ráno 15. června 2009 byla unesena na ulici cestou z domova na autobusovou zastávku. Její tělo bylo nalezeno týž den odpoledne v polích u silnice v sousedním Ingušsku. Byla zastřelena ranami do hlavy a do prsou. Vyšetřovatelé označili jako pravděpodobného pachatele Alkhasura Bashayeva, člena ilegální ozbrojené skupiny. Motivem měla být údajně odvěta za obvinění z vražd, které proti němu Natalia Estemirova vznesla. Soud rozhodl jednomyslně, že nebyl porušen čl. 2 Úmluvy ve věcném aspektu, pěti hlasy ku dvěma o tom, že byl porušen čl. 2 Úmluvy, pokud jde o řádné vyšetření vraždy, a jednomyslně o tom, že ruská vláda nesplnila závazky vyplývající z čl. 38 Úmluvy (zajistit dostatečné kapacity pro řádné vyšetření věci).

Poznámka: Soud konstatoval, že mu vláda nepředložila úplnou kopii vyšetřovacího spisu, což negativně ovlivnilo jeho schopnost posoudit kvalitu vyšetřování. V důsledku toho soud nemohl učinit závěr, že věc byla řádně vyšetřována, a to s ohledem na neúplné podklady. Určité neodstraněné rozpory v odborných posouzeních vedly soud k pochybnostem o tom, že bylo vedeno řádné vyšetřování. S ohledem na stále probíhající vyšetřování soud uvedl, že je úkolem vnitrostátních orgánů pokusit se co nejlépe objasnit okolnosti únosu a vraždy Natalie Estemirové, ztotožnit pachatele a potrestat zodpovědné osoby. Soud dále konstatoval, že stěžovatelka neuváděla, že by Natalia Estemirova byla unesena státními agenty, a dostupné důkazy nenasvědčují, že by se stát na její vraždě podílel.

Související judikatura: rozsudek ze dne 28. 8. 2018, *Alikhanov v. Rusko*, č. 17054/06, rozsudek ze dne 10. 10. 2019, *Batiashvili v.*

Gruzie, č. 8284/07, rozsudek ze dne 26. 4. 2011, *Enukidze a Girgoliani v. Gruzie*. 25091/07, rozsudek ze dne 12. 5. 2016, *Gaysanova v. Rusko*, č. 62235/09, rozsudek ze dne 21. 6. 2016, *Ibragim Tsechoyev v. Rusko*, č. 18011/12.

Relevantní ustanovení: Čl. 2 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na život).

Z. B. v. Francie (stížnost č. 46883/15)

Datum rozhodnutí: 2. září 2021

Závěr: Skutečnost, že stěžovatel není členem teroristické skupiny a že nešířil teroristickou ideologii, nijak neumenšuje význam urážlivého sdělení.

Obsah: Stěžovatel byl odsouzen za oslavu úmyslného zabíjení na základě různých hesel („Jsem bomba“ nebo „Džihád, narozen 11. září“) vytištěných na tričku, které dal svému synovi k jeho třetím narozeninám. Synovec si pak vzal tričko do školky a následně učitelé oznámili věc polici. Stěžovatel, potrestaný podmíněným trestem a pokutou, před vnitrostátními soudy a před Soudem tvrdil, že mělo jít o slogany ve vtipném duchu. Soud rozhodl jednomyslně, že nebyl porušen čl. 10 Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že humorná řeč a různé druhy vyjádření využívané k obveselení jsou pod ochranou čl. 10 Úmluvy za předpokladu, že se jedná o projevy v mezích tohoto ustanovení. Právo na humor není neomezené a každý, kdo spoléhá na právo na svobodu projevu, musí přijmout i povinnosti a odpovědnost. Dle názoru soudu nelze opomíjet význam a závažnost všeobecného kontextu v daném případě. Ač v době, kdy došlo k popsanému incidentu, uplynulo již jedenáct let od 11. září 2001, krátce předtím si jiné teroristické útoky vyžádaly kromě jiného také životy tří školních dětí. Soud uvedl, že odůvodnění odsouzení stěžovatele vnitrostátními soudy, které zdůraznily potřebu potlačovat oslavování masového násilí, bylo jak relevantní, tak i dostatečné. Trest, který byl stěžovateli uložen (pokuta a podmíněné odnětí svobody), nebyl nepřiměřený sledovanému legitimnímu cíli.

Související judikatura: rozsudek ze dne 2. 10. 2008, *Leroy v. Francie*, č. 36109/03, rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 7. 2012, *Mouvement raëlien suisse v. Švýcarsko*, č. 16354/06, rozsudek Velkého senátu ze dne 15. 10. 2015,

Perinçek v. Švýcarsko, č. 27510/08, ECHR 2015 (výňatky), rozsudek ze dne 24. 5. 2018, *Roj TV A/S v. Dánsko*, č. 24683/14.

Relevantní ustanovení: Čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Volodina v. Rusko (č. 2) (stížnost č. 40419/19)

Datum rozhodnutí: 14. září 2021

Závěr: *Faktická beztrestnost pachatele zpochybňuje schopnost státní moci zajistit odstrašující účinek trestu k ochraně žen před násilím v kyberprostoru.*

Obsah: Stěžovatelka uvádí, že ji ruské úřady neochránily před opakovaným násilím v kyberprostoru ze strany jejího bývalého partnera, který vytvářel jejím jménem falešné profily na internetu, publikoval její intimní fotografie, sledoval její pohyb a posílal jí prostřednictvím sociálních sítí výhrůžky smrti. Stěžovatelka v roce 2018 změnila jméno a její současná identita ani adresa nejsou uváděny z důvodu její bezpečnosti. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že ačkoliv byly k dispozici zákonné prostředky umožňující skutky bývalého stěžovatelčina partnera stíhat, státní orgány nikdy nezahájily vyšetřování a nikdy ani nezhodily žádné kroky k ochraně stěžovatelky před závažným opakovaným obtěžováním online. Opomenutí ruských úřadů ochránit stěžovatelku před násilným jednáním bylo předmětem její první stížnosti, *Volodina v. Rusko* (č. 41261/17). Tam Soud rozhodl, že reakce ruských úřadů na opakované domácí násilí byla zjevně nedostatečná.

Související judikatura: rozsudek ze dne 14. 10. 2010, *A. v. Chorvatsko*, č. 55164/08, rozsudek ze dne 12. 6. 2008, *Bevacqua a S. v. Bulharsko*, č. 71127/01, rozsudek ze dne 28. 5. 2013, *Eremia v. Moldavsko*, č. 3564/11, rozsudek ze dne 30. 11. 2010, *Hajduová v. Slovensko*, č. 2660/03, rozsudek ze dne 2. 12. 2008, *K.U. v. Finsko*, č. 2872/02, ECHR 2008, rozsudek ze dne 9. 6. 2009, *Opuz v. Turecko*, č. 33401/02, ECHR 2009, rozsudek ze dne 9. 7. 2019, *Volodina v. Rusko*, č. 41261/17.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (ochrana soukromého a rodinného života).

X. v. Polsko (stížnost č. 20741/10)

Datum rozhodnutí: 16. září 2021

Závěr: *Rozdíl v zacházení byl založen na sexuální orientaci stěžovatelky.*

Obsah: Stížnost se týká řízení, v němž stěžovatelka usilovala o zrušení rozhodnutí o odnětí nejmladšího dítěte z její péče, poté co otec dítěte dosáhl změny v úpravě péče a styku s dítětem dle porozvodového uspořádání. Stěžovatelka se rozvedla poté, kdy navázala vztah s jinou ženou. Její rodiče s tím nesouhlasili a usilovali získat všechny její čtyři děti do péče. Příslušný soud jim dočasnou péči o děti udělil, ale jeho rozhodnutí bylo zrušeno krajským soudem a děti byly svěřeny do péče stěžovatelce. V následujícím roce její rozvedený manžel požádal o změnu s tím, aby byly děti svěřeny do péče jemu. V řízení byly odborně hodnoceny rodičovské schopnosti obou rodičů. Přitom byla stěžovatelka nucena odpovídat na otázky, zda je homosexuální a zda má se svou partnerkou sexuální styk. Následně soud rozhodl o svěřením dětí do péče otce. Stěžovatelka žádala o revizi rozhodnutí ve vztahu ke svému nejmladšímu dítěti, ale vnitrostátní soudy rozhodly, že také nejmladší dítě má dále žít se svými sourozenci a s otcem, s odůvodněním, že tato úprava odpovídá současnému stadiu vývoje dítěte a úloze otce při vytváření mužského vzoru. Stěžovatelka následně uváděla, že vnitrostátní soud rozhodl ve prospěch otce z důvodu jejího lesbického vztahu s jinou ženou. Soud šesti hlasy k jednomu rozhodl, že byl porušen čl. 14 Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že sexuální orientace stěžovatelky a vztah k jiné ženě byly trvale středem pozornosti v řízení o péči o její děti a byly zvažovány v každém stadiu soudního řízení. Soud uvedl, že se stěžovatelkou bylo zacházeno rozdílně než s jiným rodičem, který by usiloval o získání svého dítěte do výlučné péče, a to na základě její sexuální orientace.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 3. 2010, *Carson a ostatní v. Spojené království*, č. 42184/05, ECHR 2010, rozsudek Velkého senátu ze dne 22. 1. 2008, *E.B. v. Francie*, č. 43546/02, rozsudek ze dne 26. 2. 2022, *Fretté v. Francie*, č. 36515/97, ECHR 2002 I, rozsudek Velkého senátu ze dne 6. 7. 2010, *Neulinger a Shuruk v. Švýcarsko*, č. 41615/07, ECHR 2010, rozsudek ze dne 26. 10. 2017, *Ratzenböck a Seydl v. Rakousko*, č. 28475/12, rozsudek ze dne 21. 12. 1999, *Salgueiro da Silva Mouta v. Portugalsko*, č. 33290/96, ECHR 1999 IX.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života)

Carter v. Rusko (stížnost č. 20914/07)

Datum rozhodnutí: 21. září 2021

Závěr: *Zavraždění Alexandra Litviněnka je přičitatelné Rusku.*

Obsah: Stížnost se týká stěžovatelčina manžela Alexandra Litviněnka, který zemřel v Londýně v roce 2006 v důsledku otravy poloniem 210. Litviněnko pracoval původně pro ruskou a sovětskou tajnou službu. V roce 1998 zveřejnil obvinění, že mu bylo uloženo prověřit možnosti vraždy bohatého podnikatele, byl ze služby vyhozen a uprchl z Ruska do Velké Británie. Tam i se svou rodinou získal azyl a změnil si jméno. Následně přispěl k odhalování korupce a vazeb ruské tajné služby na organizovaný zločin. Spolupracoval také s britskými, španělskými a italskými státními orgány při odhalování organizovaného zločinu a akcí ruské tajné služby v Evropě. Vyšetřování ve Velké Británii dospělo k závěru, že vražda byla provedena osobami jménem Lugovoj a Kovtun, které jednaly na příkaz jiné osoby. Soud jednomyslně rozhodl, že ruská vláda nesplnila povinnosti podle čl. 38 Úmluvy, a šesti hlasy k jednomu, že byl porušen čl. 2 Úmluvy v procesním i věcném aspektu. Částečně nesouhlasné stanovisko připojil k rozsudku soudce Dědov.

Poznámka: Soud zejména uvedl, že důkazy získané britským vyšetřováním jednoznačně vedly k závěru, že Lugovoj a Kovtun vraždili jako agenti Ruska. Přesto ruská vláda nepředložila dokumentaci z ruského vyšetřovacího spisu ani nesdělila žádné jiné dostatečné a přesvědčivé vysvětlení událostí nebo důkazy, které by zpochybnilly výsledky britského vyšetřování. Ruské úřady také nepodnikly žádné kroky k účinnému vyšetření vraždy, tak aby byly náležitě zjištěny rozhodné skutečnosti a pachatelé usvědčeni a potrestáni.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 7. 2011, *Al-Skeini a ostatní v. Spojené království*, č. 55721/07, ECHR 2011, rozhodnutí o přijatelnosti stížnosti ze dne 3. 6. 2008, *Andreou v. Turecko*, č. 45653/99, rozsudek ze dne 20. 4. 2004, *Buldan v. Turecko*, č. 28298/95, rozsudek ze dne 20. 12. 2011, *Finogenov a ostatní v. Rusko*, č. 18299/03 a 27311/03, ECHR 2011 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 21. 1. 2021, *Gruzie v. Rusko*, č. 38263/08.

Relevantní ustanovení: Čl. 2 (právo na život) čl. 38 (součinnost při posouzení případu) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. v. Slovensko (stížnost č. 26826/16)

Datum rozhodnutí: 23. září 2021

Závěr: *K trestání novináře za šíření názorů jiných osob by nemělo nikdy dojít bez závažného důvodu.*

Obsah: Stížnost s týká televizního programu, v němž slavný zpěvák údajně vyjádřil podporu legalizaci marihuany a reportér s ním údajně vyjádřil souhlas, což vedlo k udělení pokuty stěžovateli, společnosti vlastníci televizní stanici. Konkrétně došlo k tomu, že v televizním programu vysílaném 13. 7. 2012 známý zpěvák uvedl, že by zakázal alkohol a povolil marihuanu, a reportér se tomu zasmál. Následně bylo s televizním vydavatelem zahájeno správní řízení pro porušení zákazu propagace drog. Správní rozhodnutí v neprospěch stěžovatele bylo správním soudem zrušeno, následně však opětovně vydáno s odůvodněním, že stěžovatel „nese objektivní (přísnou) odpovědnost za způsob zpracování informací a jejich obsah, který neměl porušit ústavní a zákonný právní rámec vytvořený za účelem ochrany společnosti“. Stěžovatel neuspěl ani s ústavní stížností. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 10 Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že reportér neměl v úmyslu oslavovat marihuanu nebo podněcovat k jejímu užívání, ale pouze sdělit názory celebrity na věc veřejného zájmu. Uložená pokuta byla tedy nepřiměřená a její uložení nebylo v demokratické společnosti nezbytné.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 10. 11. 2015, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés v. Francie*, č. 40454/07, ECHR 2015 (výňatky), rozsudek ze dne 21. 10. 2014, *Erla Hlynsdóttir v. Island*, č. 54125/10, rozsudek ze dne 28. 11. 2017, *MAC TV, s. r. o., v. Slovensko*, č. 13466/12, rozsudek ze dne 8. 10. 2019, *Margulev v. Rusko*, č. 15449/09, rozsudek ze dne 4. 4. 2017, *Milislavljević v. Srbsko*, č. 50123/06, rozsudek ze dne 22. 1. 2013, *OOO Ivpress a ostatní v. Rusko*, č. 33501/04, 35258/05, 35618/05 a 38608/04.

Relevantní ustanovení: Čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Zpracovala: Pavla Boučková